

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему:

«Обліково –аналітичне забезпечення оперативного управління дебіторською заборгованістю» на прикладі ТОВ «Дабл-кейс»

Виконавець

Студент ЦЗВФН

Даниленко Дмитро Олександрович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

К.е.н., доцент

Гайдаєнко Ольга Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах ринкових відносин не так просто управляти складним економічним механізмом господарюючого суб'єкта без своєчасної економічної інформації, основну частину якої дає чітко налагоджена система бухгалтерського обліку та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Дані бухгалтерського обліку й аналізу цієї діяльності використовуються для оперативного керівництва роботою господарюючих суб'єктів та їх структурних підрозділів, для складання й дослідження закономірностей розвитку економіки країни. Для організації та здійснювання фінансово-господарської діяльності задіяний великий обсяг оборотних коштів, де створюються проблеми, пов'язані з неплатежами дебіторської заборгованості, яка в багатьох випадках негативно впливає як на фінансову, так і в цілому на господарсько-виробничу діяльність підприємства.

Дослідженням цієї проблеми займалися низка українських учених - Бутинець Ф.Ф.[4], Голов С.Ф.[12], Сопко В.В.[5], Нашкерська Г.[8] і зарубіжних авторів – С. Брікхем[3], Бланк І.А.[2], та ін. На жаль, об'єктивною реальністю сучасної економіки України є збереження високого відсотку неплатежів усіх суб'єктів господарської діяльності, що сприяє збільшенню дебіторської заборгованості разом зі зростанням зобов'язань. Предметного розгляду потребує визначення дебіторської заборгованості як суми боргу, що належить підприємству від інших юридичних осіб або громадян.

Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання в період світової економічної кризи, потребує використання сучасних підходів до проблем платіжно-розрахункових взаємозв'язків між підприємствами, тому зростає роль правильного здійснення обліку та ефективного аналізу дебіторської заборгованості для прийняття управлінських рішень, яке є досить актуальним і потребує детального розгляду.

Мето дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів обліково - аналітичного забезпечення оперативного управління дебіторською заборгованістю, надання практичних рекомендацій щодо удосконалення управління розрахунками з контрагентами на ТОВ «Дабл кейс».

Завдання дослідження. Досягнення мети передбачає:

- дослідити сутність та класифікацію дебіторської заборгованості;
- визначити мету та завдання формування облікової політики щодо дебіторської заборгованості;
- дослідити сутність іншої дебіторської заборгованості;
- оцінити порядок відображення операцій щодо виникнення дебіторської заборгованості та її списання;
- дослідити порядок інвентаризації дебіторської заборгованості;
- дослідити організацію внутрішнього контролю дебіторської заборгованості;

- застосувати методику аналізу динаміки, складу, структури дебіторської заборгованості та ефективності управління нею;
- надати рекомендації щодо оптимізації дебіторської підприємства.

Об'єктом дослідження Об'єктом дослідження є процес обліково – аналітичного забезпечення оперативного управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Дабл кейс».

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних питань бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аналізу ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувались такі методи та прийоми дослідження: спостереження, групування, метод системного аналізу, метод факторного аналізу, метод горизонтального та вертикального аналізу, метод кількісного фінансового аналізу, а також метод аналізу відносних показників, прийом порівняння, графічний прийом та інші економіко-статистичні прийоми.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою кваліфікаційної роботи виступають Закони та нормативно-правові акти України; наукова література вітчизняних та зарубіжних авторів з бухгалтерського обліку, контролю та аналізу дебіторської заборгованості; періодичні видання; інструктивні та методичні матеріали; матеріали статистичної та фінансової звітності досліджуваного підприємства; матеріали науково-практичних конференцій та електронних періодичних видань,

Публікації та апробація результатів дослідження.

Опубліковано статтю: «Аналіз динаміки, складу, структури дебіторської заборгованості ТОВ «Дабл-кейс» у Збірнику науково-практичних статей ОНЕУ, Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу), 2022.С.220-225.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (49 найменувань) та 13-ті додатків. Загальний обсяг роботи становить 110 сторінок. Основний зміст викладено на 72 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 17 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ» досліджено економічну сутність дебіторської заборгованості. Наведено класифікацію, елементи облікової політики щодо дебіторської заборгованості. Розглянуто особливості бухгалтерського обліку іншої дебіторської заборгованості.

У другому розділі «ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТОВ «ДАБЛ -КЕЙС» вивчено діючу практику синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості, наведено характеристику ТОВ «Дабл-кейс», досліджено питання повноти та своєчасності проведення інвентаризації дебіторської заборгованості.

У третьому розділі «ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ» проаналізовано динаміку, структуру, склад дебіторської заборгованості та ефективність управління нею. Розглянуто питання організації внутрішнього контролю дебіторської заборгованості. Виявлені недоліки та надані рекомендації щодо їхнього усунення.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретико-методичних питань, критичної оцінки діючої практики обліково – аналітичного забезпечення оперативного управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Дабл кейс» було встановлено що:

1. Дебіторська заборгованість за своєю суттю є сумою заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу.

2. Для організації обліку та аналізу розрахунків з дебіторами важливе місце посідає класифікація дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість відображається в обліку за різними класифікаційними ознаками відповідно до чинних нормативно-правових актів. Обов'язковим є поділ дебіторської заборгованості, який зафіксований чинними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та "Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій". У межах чинного законодавства підприємство самостійно може обирати систему класифікації дебіторської заборгованості залежно від завдань, які ставить управління перед системою обліку.

3. Основою обліку іншої дебіторської заборгованості є вчасне подання якісної інформації, щодо розрахунків різних дебіторів за виданими авансами, нарахованими доходами, за претензіями, за відшкодування завданих збитків, за позиками кредитних спілок та за іншими операціями, що є можливим за умови організації деталізованого аналітичного обліку.

4. Найбільш гострими питаннями обліку розрахунків з покупцями і замовниками залишаються: невизначеність простроченої та безнадійної заборгованості; збільшення обсягу неплатежів; відсутність щоденного аналізу взаєморозрахунків з покупцями і замовниками підприємства. Розв'язання цих проблем потребує комплексного підходу, інтеграції облікової та управлінської системи.

Для здійснення достовірного обліку заборгованості, з метою її оптимізації, облікові реєстри ТОВ «Дабл кейс» мають накопичувати інформацію про розрахунки з дебіторами з певною деталізацією та узагальненням даних. Для ефективного управління станом дебіторської заборгованості ТОВ «Дабл кейс» рекомендовано:

- контролювати стан розрахунків з клієнтами за відстроченою (простроченою) заборгованістю;
- розширювати кількість клієнтів з метою зменшення ризику неплатежів;
- контролювати співвідношення дебіторської та кредиторської

заборгованостей.

В умовах інфляції будь-яке відстрочення платежів призводить до фінансових втрат одним із клієнтів. Для зменшення ризику втрат можна надавати знижку покупцям за умов дострокової оплати.

5. З метою вдосконалення системи внутрішнього контролю дебіторською заборгованістю запропоновані наступні заходи: лімітування дебіторської заборгованості за кожним окремих потенційним боржником, регулярне проведення інвентаризації на підприємстві, а також необхідним є розробка та використання різних заходів для забезпечення повернення боргу (застава, страхування, гарантії банків).

6. Проведений аналіз ефективності управління дебіторською заборгованістю визначив, що:

- структура оборотних активів змінилася у бік збільшення частки запасів та витрат майбутніх періодів, відповідно на 2,28 та 0,99 відсоткових пунктів. З фінансової точки зору структура оборотних активів погіршилася, тому що зменшилася їхня можлива ліквідність;

- темп зростання дебіторської заборгованості ТОВ «Дабл- кейс» у 2020 році порівняно з 2019 роком перевищує темп зростання обсягу продажів, що свідчить про погіршення фінансової політики підприємства щодо розрахунків.

- загальна сума дебіторської заборгованості збільшилася на 7965 тис. грн. і склала 31541 тис.грн. у 2020 році. При цьому найбільше збільшення спостерігається за статтею «дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги» - на 15902 тис.грн. Також і структура дебіторської заборгованості змінилася у бік збільшення цієї частки дебіторської заборгованості тна 36,1 відсоткових пунктів.

- значення коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості у два рази перевищує рекомендоване значення (1), проте це може характеризувати недостатньо раціональне використання засобів, оскільки підприємство залучає в оборот більше засобів, чим одержує з обороту.

- оборотність дебіторської заборгованості прискорилося на 0,11, а оборотність кредиторської заборгованості навпаки уповільнилася на 2,47. При цьому, бачимо, що, як у 2019 так і у 2020 році кредитори ТОВ «Дабл кейс» виставляють більш жорсткі умови погашення заборгованості, ніж само підприємство до своїх дебіторів, тобто у ТОВ «Дабл-кейс» немає можливості користуватися комерційним кредитом.

- оборотність дебіторської заборгованості у 2020 році порівняно з 2019 прискорилося на 3 дні, зокрема за рахунок збільшення обсягу реалізації на 19 днів, проте збільшення середньорічних залишків дебіторської заборгованості призвело до уповільнення оборотності дебіторської заборгованості на 16 днів, але це не змінило загальної тенденції. Прискорення оборотності в цілому привело до вивільнення засобів із господарського обороту на суму 925,28 тис.грн. Проте, наявність простроченої дебіторської заборгованості (385 тис.грн.) свідчить про відвернення коштів з господарського обороту, що, у свою чергу, спричиняє фінансові труднощі будь-якому підприємству, зокрема ТОВ «Дабл-кейс». Резерв прискорення оборотності складає 1,18 днів.

